
Bibliografia prac profesora Jerzego Wojtowicza od 1952 roku

Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia 20 (158), 7-16

1985

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIOGRAFIA PRAC PROFESORA JERZEGO WOJTOWICZA
OD 1952 ROKU

Zestawił *Jerzy Dygdała*

WYKAZ SKRÓTÓW

APH	— Acta Poloniae Historica
KH	— Kwartalnik Historyczny
PHum.	— Przegląd Humanistyczny
PSB	— Polski słownik biograficzny
RDSG	— Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych
RG	— Rocznik Grudziądzki
SMDWP	— Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza
ZH	— Zapiski Historyczne

1952

1. Toruńskie przedsiębiorstwo handlowe Samuela Edwardsa w XVII wieku, RDSG, t. 14: 1952, s. 203—244.

1953

2. Ze studiów nad początkami układu kapitalistycznego na terenie Prus Królewskich w XVIII wieku, RDSG, t. 15: 1953, s. 269—299.
3. [Rec.:] Jakovčevskij W. N., Kupečeskij kapital v feudalno-krepostničeskoj Rossii XVIII v., Moskva 1953, [w:] RDSG, t. 15: 1953, s. 376—382.

1955

4. [Rec.:] Lenin o Polsce i polskim ruchu robotniczym, Warszawa 1954, [w:] ZH, t. 21: 1955, z. 1—2, s. 317—326 (wraz z D. Steyerem).

1956

5. W sprawie rozkładu feudalizmu i powstawania kapitalizmu w Polsce XVIII wieku, ZH, t. 22: 1956, z. 1—3, s. 175—197.

1957

6. Szkice toruńskie (XIII—XVIII w.), [red.:] S. Hoszowski, Warszawa 1957, (współautorstwo), s. 238—284.

1958

7. [Rec.:] Kula W., Szkice o manufakturach w Polsce XVIII wieku, t. 1—2, Warszawa 1956, [w:] RDSG, t. 20: 1958, s. 377—385.

1959

8. Mieszczaństwo pomorskie w epoce Oświecenia, [w:] Szkice z dziejów Pomorza, t. 2, Pomorze nowożytne, [red.:] G. Labuda i S. Hoszowski, Warszawa 1959, s. 350—389.
9. [Rec.:] Cieślak T., Postanowienie wiejskie dla schlicheckich weyherowskich i rzucewskich dóbr Aleksandra Gibsone z roku 1783, *Rocznik Gdański*, t. 14: 1955, s. 230—242, [w:] ZH, t. 24: 1958/1959, z. 2—3, s. 260.
10. [Rec.:] Pomorze Gdańskie 1807—1850, Wybór źródeł, [wyd.:] A. Bukowski, Wrocław 1958, [w:] ZH, t. 24: 1958/1959, z. 4, s. 159—163.
11. [Rec.:] Stahl F., Die Einwanderung in ostpreussische Städte 1740—1806, *Zeitschrift für Ostforschung*, Bd 1: 1952, H. 4, s. 544—553, [w:] SMDWP, t. 5: 1959, s. 423—425.

1960

12. Studia nad kształtowaniem się układu kapitalistycznego w Toruniu. Stosunki przemysłowe miasta Torunia w XVIII wieku, Toruń 1960, s. 231.
13. [Rec.:] Ryndziunskij P. G., Gorodskoje graždanstvo v doreformennoj Rossii, Moskva 1958, [w:] RDSG, t. 22: 1960, s. 324—327.
14. [Rec.:] Wąsicki J., Pruska literatura urzędnicza z końca XVIII wieku i początku XIX wieku opisująca ziemie polskie zaboru pruskiego, SMDWP, t. 4: 1958, z. 2, s. 257—269, [w:] ZH, t. 25: 1960, z. 1, s. 123—124.
15. [Rec.:] Gdańskie Zeszyty Humanistyczne, t. 1—2: 1960, [w:] *Pomorze*, t. 6: 1960, nr 24, s. 4.
16. [Rec.:] Rocznik Piłski, t. 1: 1960, [w:] *Pomorze*, t. 6: 1960, nr 21, s. 4.
17. [Rec.:] Zapiski Historyczne, t. 24: 1958/1959, z. 4 [w:] *Pomorze*, t. 6: 1960, nr 15, s. 4.

1961

18. Uwłaszczenie chłopów na Pomorzu Gdańskim, [w:] Szkice z dziejów

Pomorza, t. 3, Pomorze na progu dziejów najnowszych, [red.:] T. Cieślak, Warszawa 1961, s. 5—28 (wraz z S. Wolańskim).

19. W odpowiedzi Jerzemu Michalskiemu, ZH, t. 26: 1961, z. 3, s. 69—72.
20. Ziemia chełmińska w przeszłości. Wybór tekstów źródłowych, [red.:] M. Biskup, Toruń 1961, nr 66, 67, 73, 75, 86.
21. [Rec.:] Jankowski J., Swastyka nad Szubinem, pamiętnik nauczyciela, Poznań 1961, [w:] *Pomorze*, t. 7: 1961, nr 11, s. 5.

1962

22. Tuchola w latach 1772—1920, [w:] Tuchola zarys monograficzny, [red.:] J. Wojtowicz, Toruń 1962, s. 59—75.
23. Stosunki handlowe Elbląga z Rosją w początku XIX wieku w świetle relacji konsula rosyjskiego, ZH, t. 27: 1962, z. 3, s. 426—433.
24. [Rec.:] Dunajówna M., Z dziejów toruńskiego czasopisma „Thornische Wöchentliche Nachrichten und Anzeigen”, Toruń 1960, [w:] ZH, t. 27: 1962, z. 2, s. 240—242.
25. [Rec.:] Górski K., Dzieje Malborka, Gdynia 1960, [w:] RDSG, t. 24: 1962, s. 263—265.
26. [Rec.:] Samsonowicz H., Badania nad kapitałem mieszczańskim Gdańska w drugiej połowie XV wieku, Warszawa 1960, [w:] RDSG, t. 24: 1962, s. 268—271, [a także w:] APH, t. 8: 1963, s. 115—116.

1963

27. Narastanie kapitalizmu w rolnictwie ziemi chełmińskiej. Majorat ostromecki w latach 1772—1880, Toruń 1963, s. 247.
28. [Rec.:] Komunikaty Warmińsko-Mazurskie, [w:] *Rocznik Olsztyński*, t. 5: 1963, s. 385—387.
29. [Rec.:] Miscellanea Iuridica złożone w hołdzie Karolowi Koranyiemu w czterdziestolecie pracy naukowej, Warszawa 1961, [w:] ZH, t. 28: 1963, z. 3, s. 481—482.
30. [Rec.:] Rocznik Grudziądzki, t. 1: 1960, [w:] ZH, t. 28: 1963, z. 3, s. 482—483.
31. [Rec.:] Zaoziarskaja E. J., Robocząca siła i klasowa borba na tekstylnych manufakturach Rosji w 20—60 g. XVIII w., Moskwa 1960, [w:] RWSG, t. 25: 1963, s. 302—304.
32. [Rec.:] Lechicka J., Józef Wybicki. Życie i twórczość, Toruń 1962, [w:] *Pomorze*, t. 9: 1963, nr 7, s. 4.

1964

34. [Rec.:] Pierwszy numer „Ziemi Kujawskiej”, [t. 1: Włocławek—Inowrocław 1963], [w:] *Pomorze*, t. 10: 1964, nr 12, s. 4.

1965

35. Ród Schönbornów-Alvenslebenów. (Szkic z przeobrażeń socjalnych XVIII/XIX w. w ziemi chełmińskiej), RG, t. 4: 1965, s. 95—102.
36. Z problematyki stosunków handlowych Rosji z Bałtykiem i Europą Zachodnią w XVIII stuleciu, ZH, t. 30: 1965, z. 4, s. 37—72.
37. Jetze Franciszek Krzysztof (1721—1803), profesor i rektor gimnazjum toruńskiego, [w:] PSB, t. 11: 1964, s. 146—147.

1966

38. Funkcja regionalnych badań naukowych w życiu współczesnym, [w:] Stan i potrzeby nauk społecznych na Warmii i Mazurach. Referaty z sesji naukowej w Olsztynie 26—27 luty 1965 r., Olsztyn 1966, s. 7—16.
39. Jadwiga Lechicka jako uczony (1898—1965), ZH, t. 31: 1966, z. 4, s. 141—144.
40. [Rec.:] Kwaśny Z., Rozwój przemysłu w majątkach Schaffgotschów w latach 1750—1850, Wrocław 1965, [w:] KH, t. 73: 1966, z. 4, s. 972—974.

1967

41. Europa w epoce Oświecenia i Rewolucji Francuskiej. Zarys wybranych zagadnień z okresu 1763—1801, Toruń 1967, s. 95.
42. Czasy zaboru, [w:] Województwo bydgoskie. Krajobraz, dzieje, kultura, gospodarka, Poznań 1967, s. 131—154.
43. Kartka ze stosunków polsko-saskich u schyłku XVIII stulecia. Sprawa profesora C. D. Erharda, *Przegląd Historyczny*, t. 58: 1967, z. 2, s. 319—325.
44. Z dziejów handlu Saksonii z Europą Wschodnią w XVIII stuleciu, *Zeszyty Naukowe UMK, Historia III*: 1967, s. 7—27.

1968

45. Klosmann Chrystian (1697—1774), burmistrz Torunia, [w:] PSB, t. 13: 1967, s. 11—12 (wraz z H. Piskorską).
46. [Rec.:] Michalkiewicz S., Powstanie chłopskie na Górnym Śląsku w 1811 roku, Wrocław 1967, [w:] KH, t. 75: 1968, nr 3, s. 726—728.

1969

47. Historia i toruńscy historycy, *Gazeta Toruńska*, 1969, nr 150.
48. Z postępowych tradycji polskiego Oświecenia, *Ilustrowany Kurier Polski*, 1969, nr 105.

1970

49. Z przemian gospodarczych Grudziądza na przełomie XIX/XX w., RG, t. 5—6: 1970, s. 211—224.
50. [Rec.:] Jasiński J., Reformy agrarne na Warmii na początku XIX wieku, Olsztyn 1967, [w:] ZH, t. 35: 1970, z. 2, s. 124—126.

1971

51. Miasta epoki Oświecenia, ich rola w rozwoju kultury, [w:] Polska w epoce Oświecenia. Państwo-społeczeństwo-kultura, [red.:] B. Leśnodorski, Warszawa 1971, s. 212—240.
52. Dyskusje o wolnomularstwie francuskim w XVIII w., KH, t. 78: 1971, nr 1, s. 147—149.
53. Zwycięstwo Rozumu i Postępu, *Ilustrowany Kurier Polski*, 1971, nr 103.
54. [Rec.:] Gastpary W., Sprawa toruńska w roku 1724, Warszawa 1969, [w:] ZH, t. 36: 1971, z. 3, s. 105—107.
55. [Rec.:] Gross R., Die bürgerliche Agrarreform in Sachsen in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts, Weimar 1968, [w:] RDSG, t. 32: 1971, s. 212—215.
56. [Rec.:] Cavignac J., Jean Pellet commerçant de gros 1694—1772. Contribution a l'étude du négoce bordelais au XVIIIe siècle, Paris 1967, [w:] RDSG, t. 32: 1971, s. 286—289.

1972

57. Miasto europejskie w epoce Oświecenia i Rewolucji Francuskiej, Warszawa 1972, s. 427.
58. Sprawy polskie epoki rozbiorów w niemieckim czasopiśmiennictwie końca XVIII stulecia, ZH, t. 37: 1972, z. 4, s. 69—79.
59. [Rec.:] Reinhold J., Polen/Litauen auf den Leipziger Messen des 18. Jahrhunderts, Weimar 1971, [w:] ZH, t. 37: 1972, z. 1, s. 220—221.

1973

60. Powstaje synteza dziejów Torunia, *Nowości*, 1973, nr 229.
61. [Rec.:] Księga pamiątkowa 400-lecia Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego, t. 1, [red.:] Z. Zdrójkowski, Toruń 1972, [w:] *Nowości*, 1973, nr 7.

1974

62. Utopia a Oświecenie. Ze studiów nad kształtowaniem się nowożytnej

kultury, [w:] *Wiek XVIII. Polska i świat*, księga poświęcona Bogusławowi Leśnodorskiemu, Warszawa 1974, s. 99—115.

63. [Rec.:] Kościółkowski S., Antoni Tyzenhauz, podskarbi nadworny litewski, t. 1—2, Londyn 1970—1971, [w:] *RDSG*, t. 35: 1974, s. 202—205.

1975

64. Głos o Wybickim, [w:] Józef Wybicki. Księga zbiorowa, [red.:] A. Bukowski, Gdańsk 1975, s. 307—309.
65. [Rec.:] Trzoska J., Gdańskie młynarstwo i piekarnictwo w II połowie XVII i w XVIII wieku, Gdańsk 1973, [w:] *ZH*, t. 40: 1975, z. 2, s. 142—143.

1976

66. *Historia Szwajcarii*, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1976, s. 294.
67. Quelques problèmes de la sociotopographie de la ville européennes à l'époque de Lumières, *APH*, t. 34: 1976, s. 243—254.
68. Toruń pod pruskim panowaniem 1793—1806, *Rocznik Toruński*, t. 11: 1976, s. 163—180.
69. Z problematyki socjotopograficznej miasta europejskiego epoki Oświecenia, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej*, [red.:] A. Gieysztor i T. Rosłanowski, Poznań—Toruń 1976, s. 275—289.
70. Wstęp, [w:] *Narodziny i rozwój nowoczesnej kultury polskiej*, [red.:] J. Wojtowicz i J. Serczyk, *Prace XI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich*, Toruń, wrzesień 1974 r., cz. 2, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1976, s. 5—7.

1977

71. Misja Jana Baptysty Aloy w Paryżu w 1757 roku. Kartka z dziejów stosunków polsko-sasko-francuskich w epoce wojny siedmioletniej, *Rocznik Gdański*, t. 37: 1977, s. 87—98.
72. Teodor Zobel Sobolewski polski szlachcic i pruski oficer w świetle własnej księgi zapisów. Studium z dziejów postaw i mentalności w epoce Oświecenia, *ZH*, t. 42: 1977, z. 3, s. 9—21.
73. Zensurbestimmungen und Zensurpraxis im Polen des ausgehenden 18. Jahrhunderts und beginnenden 19. Jahrhunderts, [w:] *Buch und Verlagswesen im 18. und 19. Jahrhundert*, Berlin 1977, s. 45—59.
74. [Rec.:] *Der Bauer Mittel- und Osteuropas im sozio-ökonomischen Wandel des 18. und 19. Jahrhunderts*, Köln—Wien 1973, [w:] *KH*, t. 84: 1977, nr 4, s. 877—879.

75. [Rec.:] von Dülmen R., *Der geheime Bund der Illuminaten. Darstellung, Analyse, Dokumentation*, Stuttgart-Bad Cannstatt 1975, [w:] KH, t. 84: 1977, nr 1, s. 211—213.
76. [Rec.:] *Studia z historii gospodarczej i demografii historycznej. Prace ofiarowane Profesorowi Stanisławowi Hoszowskiemu w 70-rocznicę urodzin, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie*, nr 70: 1975, [w:] RDSG, t. 38: 1977, s. 152—155.
77. [Rec.:] *Z dziejów nauki polskiej. Księga pamiątkowa Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1875—1975)*, [red.:] A. Hutnikiewicz i L. Janiszewski, Poznań—Toruń 1975, [w:] ZH, t. 42: 1977, z. 2, s. 114—116.

1978

78. *Chłopi jako twórcy kultury, Warmia i Mazury*, t. 24: 1978, nr 11 s. 9.
79. *Miejskie inwestycje kulturalne w Prusach Królewskich XVI—XVIII wieku. Próba postawienia zagadnienia*, ZH, t. 43: 1978, z. 2, s. 25—44.
80. *Problematyka rynku wewnętrznego w historiografii Polski Ludowej. Główne kierunki badań, wyniki i potrzeby*, [w:] *Badania nad historią gospodarczo-społeczną w Polsce (problemy i metody)*, Księga pamiątkowa ku czci Profesora Władysława Rusińskiego, Warszawa—Poznań 1978, s. 105—114.
81. *Fundamenty Polski nowoczesnej, Fakty 78*, 1978, nr 20.
82. *Inteligencja polska w dwudziestoleciu, Panorama Północy*, 1978, nr 29.
83. *Roczniki TNT. Z dziejów walki o polską myśl i naukę na Pomorzu, Nowości*, 1978, nr 124.
84. *Z postępowych tradycji młodzieżowej walki i pracy. 50 rocznica powstania ZMW „Wici”, Nowości*, 1978, nr 147.
85. [Rec.:] Balicki J., Bogucka M., *Historia Holandii*, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1976, [w:] ZH, t. 43: 1978, z. 2, s. 101—102.
86. [Rec.:] Gutton J. P., *La société et les pauvres en Europe XVIe—XVIIIe siècles*, Paris 1974, [w:] RDSG, t. 39: 1978, s. 255—258.
87. [Rec.:] *Raporty rezydentów francuskich w Gdańsku z okresu rozbiórów Polski*, t. 3, 1787—1790, [wyd.:] E. Cieślak, Gdańsk 1976, [w:] ZH, t. 43: 1978, z. 1, s. 140—142.

1979

88. *Oświecony absolutyzm a tajne stowarzyszenia, Acta Universitatis Lodensis, Nauki Humanistyczno-Społeczne, Folia Historica, Seria I*, nr 48: 1979, s. 49—54.

89. Die polnische Freimaurerei im öffentlichen Leben der Aufklärungsperiode, [w:] *Beförderer der Aufklärung in Mittel und Osteuropa. Freimaurer, Gesellschaften, Clubs* [wyd.:] E. Balazs, L. Hammermeyer, H. Wagner, J. Wojtowicz, Berlin 1979, s. 174—185.
90. Wpływ pracy na formowanie się typów umysłowości zbiorowości miejskiej XVI—XIX wieku, [w:] *Pamiętnik XII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich 17—20 września 1979*, cz. 1, Katowice 1979, s. 212—221.
91. Znaczenie zasobu Archiwum Toruńskiego dla badań historycznych, *Archeion*, t. 59: 1979, s. 197—205.
92. Zur Funktion der Literatur in der Epoche der Aufklärung, *Zeitschrift für Slavistik*, Bd. 24: 1979, H. 6, s. 801—808.
93. Wstęp, [w:] *Rozprawy z dziejów XVIII wieku. Materiały sesji naukowej zorganizowanej 12 maja 1978 z okazji dwusetnej rocznicy śmierci Woltera*, [red.:] J. Wojtowicz, Toruń 1979, s. 5—7.
94. [Wyd.:] Bräker Ulrich, *Żywot i prawdziwe przygody biednego człowieka z Tockenburga*, Warszawa 1979, s. 237.
95. [Rec.:] Leverenz T., *Die Grössentwicklung der Kleinstädte in Ost- und Westpreussen bis zum Ende des 18. Jahrhunderts*, Marburg/Lahm 1976, [w:] *RDSG*, t. 40: 1979, s. 224—226.

1980

96. Fryderyk Florian Skarbek. Uczony-pisarz-patriota, Toruń 1980, s. 26.
97. Problemy komunikacji społecznej we współczesnej nauce historycznej (uwagi na marginesie konferencji tzw. Studienkreis für Kulturbeziehungen in Mittel und Osteuropa), *PHum.*, t. 24: 1980, nr 4, s. 151—156.
98. Die Reisen der polnischen Freimaurer im 18. Jahrhundert, [w:] *Reisen und Reisebeschreibungen im 18. und 19. Jahrhundert*, Berlin 1980, s. 127—137.
99. Zur Gestaltung neuer Wirtschaftsformen in den Städten Westpreussens im 18. Jahrhundert, [w:] *Wirtschaft, Technik und Geschichte. Festschrift für Albrecht Timm*, Berlin 1980, s. 187—198.
100. Urok historii, *Nowości*, 1980, nr 110.
101. [Rec.:] Le pouvoir central et les villes en Europe du XVe siècle aux débuts de la révolution industrielle. Actes du colloque de la Commission Internationale pour L'Histoire des Villes au Danemark 1976, Copenhague 1978, [w:] *ZH*, t. 45: 1980, z. 2, s. 118—119.
102. [Rec.:] Pryłowski A., *Gospodarka Nowego n. Wisłą w latach 1662—1772. Problemy produkcji i wymiany*, Bydgoszcz 1978, [w:] *RDSG*, t. 41: 1980, s. 189—191.

1981

103. Die marktwirtschaftliche Bedeutung der polnischen Stadt im 18. Jahrhundert, [w:] Die Städte Mitteleuropas im 17. und 18. Jahrhundert, Linz/Donau 1981, s. 143—154.
104. Witaj Majowa Jutrzenko (uwagi w stodziewięćdziesiątą rocznicę Konstytucji 3 Maja), *Solidarność UMK*, maj 1981, s. 26—29.
105. [Rec.:] Mittenzwei I., Preussen nach siebenjährigen Krieg. Auseinandersetzungen zwischen Bürgertum und Staat um die Wirtschaftspolitik, Berlin 1979, [w:] ZH, t. 46: 1981, z. 2, s. 100—103.

1982

106. Bemerkungen zur Erforschung der freimaurerischen Ideologie, [w:] Kulturbeziehungen in Mittel- und Osteuropa im 18. und 19. Jahrhundert. Festschrift für Heinz Ischreyt zum 65. Geburtstag, Berlin 1928, s. 129—144.
107. II konferencja historyków PRL i RFN w Toruniu, ZH, t. 47: 1981, z. 1, s. 155—157.
108. Fryderyk Florian Skarbek (1792—1866), ekonomista, historyk i literat, [w:] Wybitni ludzie dawnego Torunia, [red.:] M. Biskup, Toruń 1982, s. 139—145.
109. O badaniu ideologii wolnomularskiej, postulaty—uwagi—próby, PHum., t. 26: 1982, nr 10, s. 1—16.
110. Periodyk jako źródło do badania stosunków i związków kulturalnych (sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej), *Kwartalnik Historii Prasy Polskiej*, t. 21: 1982, z. 3—4, s. 129—130.
111. Samuel Thomas Soemmering (1755—1830), uczony, anatom, lekarz i fizyk, [w:] Wybitni ludzie dawnego Torunia, Toruń 1982, s. 139—145.
112. Stan badań nad wolnomularstwem europejskim w latach 1970—1981, KH, t. 89: 1982, nr 4, s. 659—663.
113. Zur Rolle der Intelligenz im gesellschaftlichen Leben Russlands und Polens, [w:] Gesellschaft und Kultur Russlands in der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts, T. 1: Soziale Bewegungen, Gesellschaftspolitik und Ideologie, Halle (Saale) 1982, s. 79—87.
114. [Rec.:] Sutton J. L., *The King's Honor. The King's Cardinal. The War of the Polish Succesion*, Lexington 1980, [w:] KH, t. 89: 1982, nr 1, s. 173—176.

1983

115. Fryderyk Münter — duński podróżnik, wolnomularz i działacz

- Oświecenia. Szkic z dziejów komunikacji społecznej, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, t. 28: 1983, z. 2, s. 329—344.
116. Jan Łukasz Thoux de Salverte — wolnomularz i okultysta (z dziejów wolnomularstwa polskiego epoki stanisławowskiej), [w:] *Francja—Polska XVIII—XIX w. Studia z dziejów kultury i polityki poświęcone Profesorowi Andrzejowi Zahorskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 1983, s. 163—172.
 117. *Polska—Francja. Dziesięć wieków związków politycznych, kulturalnych i gospodarczych*, [red.] A. Tomczak, Warszawa 1983, (współautorstwo), rozdziały IV—V, s. 121—199.
 118. Wstęp, [w:] J. Kruszelnicka, *Portret na ziemi chełmińskiej*, cz. 1—2, Toruń 1983, s. 7—10.
 119. Zusammenfassung, [w:] *Schichtung und Entwicklung der Gesellschaft in Polen und Deutschland im 16. und 17. Jahrhundert. Parallelen, Verknüpfungen, Vergleiche*, hrsg. M. Biskup und K. Zernack, Wiesbaden 1983 (*Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte*, Beiheft 74).
 120. [Rec.:] Im Hof U., *Das gesellige Jahrhundert*, München 1982, [w:] *Przegląd Historyczny*, t. 74: 1983, z. 2, s. 380—382.

1984

121. [Rec.:] Harnisch H., *Bauern-Feudal-Städtebürgertum. Untersuchungen über die Zusammenhänge zwischen Feudalrente, bäuerlicher und gutsherrlicher Warenproduktion und den Ware-Geld-Beziehungen in der Magdeburger Börde und dem nordöstlichen Harzvorland von den frühbürgerlichen Revolution bis zum Dreissigjährigen Krieg*, Weimar 1980, [w:] *RDSG*, t. 44: 1983, s. 194—196.
122. *Historia Pomorza*, t. II do roku 1815, [red.] G. Labuda, cz. 2, (współautorstwo), Poznań 1984, s. 601—670, 820—823.
123. Jan III Sobieski, [w:] *Królowie polscy w Toruniu*, [red.] M. Biskup, Toruń 1984, s. 51—55.
124. *Prace i rozrywki elity mieszczaństwa toruńskiego w XVI—XVIII wieku*, [w:] *Imprezy towarzyskie i oficjalne w dawnym Toruniu*, [red.] J. Staszewski, Toruń 1984, s. 9—26.
125. [Rec.:] Witthöft H., *Umriss einer historischen Metrologie zum Nutzen der wirtschaft- und sozialgeschichtlichen Forschung. Mass und Gewicht in Stadt und Land Lüneburg, im Hanseraum und im Kurfürstentum/Königreich Hannover vom 13. bis zum 19. Jahrhundert*, Göttingen 1979, Bd. 1—2, [w:] *ZH*, t. 49: 1984, z. 2, s. 107—109.